

Міністерство освіти і науки України
Український католицький університет

Реферат
на тему
**“Метод «філософія для дітей» -
суть методу, особливості застосування”**

Студентки
факультету наук про здоров'я
заочної форми навчання
Струс (Кобасяр) Оксани

Перевірила
Викладач Бойко О.

Львів 2017

Зміст

1. Історія виникнення методу та його суть
2. Процедура проведення
3. Приклади використання методу

Метод “філософія для дітей” кожен дослідник трактує по-різному. Наприклад, у Сухомлинської О. В. читаємо, що це “кардинальні питання філософії (як онтології, так і гносеології), але поставлені і розв’язувані в дусі дитячого мислення професійними педагогами-філософами, що створили чи створюють продуману систему ознайомлення, введення дітей у пізнання й оволодіння світом мови дитинства”.¹ Проте найважливіше, на чому слід зосередити увагу, це те, що “філософія для дітей” - це, насамперед, міжнародна освітня стратегія навчання, яку учені університету Монклер (штат Нью-Джерсі) розробили у 1970-х рр. (керівник Метью Ліпман).

1. Історія виникнення методу та його суть

Цей метод бере початок у дослідженнях Метью Ліпмана, який втілює свою концепцію за допомогою Інституту розвитку філософії для дітей при Монклерському державному університеті, створеному у 1974 р. До творчого колективу цього центру увійшли філософи та педагоги Гарет Метью, Венді Оксам, Енн Маргарет Шарп, Марк Ванштейн, Девід Кеннеді, Фредерік Осаньян, які на основі концепції М. Ліпмана розробили програму “Філософія для дітей” для початкової та середньої школи.² При виокремленні такого методу науковці посилалися в основну на те, що потрібно дітей не вчити, як у давні часи, зачувати, зубрити, переписувати тощо, а вчити мислити, філософувати. Адже сучасність іде вперед і життя складається так, що не завжди завчена інформація коректна, інколи (мабуть таки в основному) потрібно вміти дискутувати, вести правильну бесіду, аналізувати, співставляти певні факти чи навіть “фільтрувати”

---

1 Сухомлинська О. В. Філософія для дітей як педагогічна проблема // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2002. – № 2. – С.8.

2 Іванчук Г. П. Зміст і завдання програми Метью Ліпмана “Філософія для дітей”. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/6/visnuk_16.pdf. С. 2.

інформацію, виокремлюючи головне.

В Україні цей метод появився порівняно недавно, адже 1 червня 2016 року приїжджав почесний професор відділу етики Кйонсанського національного університету, президент МО «Філософія для дітей країн Азії та Океанії», співзасновник Корейської академії навчання філософії у школі, учень Метью Ліпмана Джінван Парк.³ Науковець поділився своїми знаннями з українцями (проводив тренінги, круглі столи, презентації), а також наголосив, що “Україна має дуже багато високоосвічених учителів, тому вони повинні мати вищий соціальний рівень. Багато корейських дипломатів говорять про те, що Україна має всі шанси стати успішною й провідною країною”⁴. Сьогодні популяризація та впровадження зазначеної програми на теренах України здійснюється НЦ «Мала академія наук України» і факультетом філософської освіти і науки НПУ імені М. П. Драгоманова. Спочатку робота розпочиналася ситуативно і виглядала здебільшого як пошук нових методик роботи з дітьми для студентів-філософів. Адже постійно молоді науковці вишукували різноманітні праці, перекладали їх з іноземної мови, а тоді вже втілювати в життя. Проте це таки залишалось на рівні власне експерименту.

У 2009-2010 рр. Ю. Кравченко вивчала польський досвід впровадження методики на філософському факультеті Лудзького університету в рамках стипендіальної програми уряду Польщі у професорки Альдони Побоевської.⁵ Також одним із важливих кроків до активного втілення методики у життя є те, що дослідниця започаткувала рубрику “Філософія для дітей” на сторінках журналу “Філософія освіти”.

---

3 МАН організувала візит до України з Південної Кореї експерта з методики «Філософія для дітей». Режим доступу до ресурсу: <http://pedpresa.ua/160342-man-organizuvala-vizyt-v-ukrayinu-z-pivdennoyi-koreyi-eksperta-z-metodyky-filosofiya-dlya-ditej.html>. - Переглянуто 19.06.17.

4 Там само.

5 Н. Адаменко, Ю. Кравченко. Історія знайомства української педагогічної аудиторії з методикою “Філософія для дітей” с. 190 — 191.

Отже, основним завданням педагога є навчити дитину мислити, а власне новий матеріал засвоюватиметься разом з тим.

2. Процедура проведення

Існує декілька варіантів втілення цього методу у житті. Одним із них є сократівська, або ще її називають евристична бесіда. Суть її полягає у тому, що педагог повинен поставити запитання так, аби дитина сама дійшла висновку, як має відповісти на нього. Найважливішим в цьому є те, що наставник не має давати готової відповіді, він лише може скоригувати, направити думки підопічних у правильне русло. Також педагог повинен слідкувати за самим процесом засвоєння теми, а також має помічати, коли дискусія доходить до моменту напруги; аналізувати контролювати якість отриманих результатів, а також допомагати учням зрозуміти власні позиції.

Якщо вчитель відчуває, що зміст повідомлення не зовсім чіткий, то він намагається уточнити його за допомогою таких запитань: „Ти маєш на увазі, що...?“, „Повторіть ще раз“, „Я не зрозумів“. Щоб перевірити, наскільки точно фасилітатор зрозумів учня, він може перефразувати його думки по-іншому: „Ви можете виправити мене, якщо я помиляюся, але...“.⁶

Таким чином діти розвивають не лише мислення, а й мовлення та логіка. Цей метод близький до “мозкового штурму”, оскільки передбачає не лише одну правильну відповідь, а й розглядає усі можливі варіанти, навіть якщо вони з першого погляду виглядають абсурдними. Завдяки цій методиці в учнів формуються різноманітні навички, зокрема вміння бути сміливим, самостійним, рішучим, висловлювати свої власні думки, їх відстоювати, наводити певні аргументи, а також виробляти правильну культуру спілкування.

---

6 Іванчук Г. П. Зміст і завдання програми Метью Ліпмана “Філософія для дітей”.
[Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу:
http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/6/visnuk_16.pdf. С. 5.

3. Приклади використання методу

Учитель розповідає учням що таке звичай, які вони бувають та наводить кілька прикладів, які кардинально відрізняються одні від одних. Після прочитання нового матеріалу ставить наступні запитання:

- якби ви потрапили у таку країну, в якій звичаї не відповідали б вашим очікуванням / законам, можливо навіть моральним, чи ви б дотримувалися їх?
- чи звичай — це завжди добре?
- чи миття рук перед їжею — це звичай?
- А піднімання рук, якщо хочеш відповісти на запитання під час уроку?⁷

Далі учитель спостерігає за відповідями, де потрібно, там скеровує підопічних у правильне русло; слідкує, аби дискусія не перетворилась у балаган та вкінці підсумовує виконання завдання.

Отже, методика навчання філософування є надзвичайно важливою у сучасному світі, адже усе іде вперед і наше мислення повинно теж відповідати тенденціям часу. Оскільки “філософія для дітей” - це метод не усіма науковцями втілений у життя, проте детальне його вивчення зацікавить не одного практикуючого педагога, що неодмінно даватиме хороший результат.

---

7 Взято із лекційного матеріалу.

Список використаної літератури

1. Іванчук Г. П. Зміст і завдання програми Метью Ліпмана “Філософія для дітей”. [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/6/visnuk_16.pdf. С. 5.
2. МАН організувала візит до України з Південної Кореї експерта з методики «Філософія для дітей». Режим доступу до ресурсу: <http://pedpresa.ua/160342-man-organizuvala-vizyt-v-ukrayinu-z-pivdennoyi-koreyi-eksperta-z-metodyky-filosofiya-dlya-ditej.html>. - Переглянуто 19.06.17.
3. Н. Адаменко, Ю. Кравченко. Історія знайомства української педагогічної аудиторії з методикою “Філософія для дітей” с. 188-195
4. Сухомлинська О. В. Філософія для дітей як педагогічна проблема // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.– 2002. – № 2. – С.8-19.